

Πρόσφατες αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ιανουάριος – Μάρτιος 2026) [1]

Θέμα: Πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες

Απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιανουαρίου 2026 στην υπόθεση C-129/24 [2]

(Προδικαστική παραπομπή – Περιβάλλον – Σύμβαση του Aarhus – Οδηγία 2003/4/ΕΚ – Πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες – Έννοιες του «αιτούντος» και του «αιτήματος» – Ανώνυμοι αιτούντες ή αιτούντες που χρησιμοποιούν ψευδώνυμο – Δικαίωμα πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες – Πρακτικές ρυθμίσεις – Υποχρέωση των αιτούντων να αναφέρουν το πραγματικό τους όνομα και την τρέχουσα φυσική τους διεύθυνση – Ακυρότητα του αιτήματος)

Αντικείμενο της διαφοράς

Η υπόθεση αφορά αίτηση προδικαστικής απόφασης που υπέβαλε το Ανώτερο Δικαστήριο της Ιρλανδίας σχετικά με την ερμηνεία της Οδηγίας [3] για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες[4].

Το κύριο ερώτημα που απασχόλησε το Δικαστήριο ήταν αν οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται να εξετάζουν ανώνυμες αιτήσεις παροχής πληροφοριών ή αιτήσεις που υποβάλλονται με ψευδώνυμο, και αν τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν ως προϋπόθεση τού παραδεκτού της αίτησης τη γνωστοποίηση του ονοματεπωνύμου και της διεύθυνσης του αιτούντος.

Ιστορικό

Η εταιρεία Coillte (κρατική δασική επιχείρηση της Ιρλανδίας[5]) δέχθηκε περίπου 130 αιτήματα για περιβαλλοντικές πληροφορίες, τα οποία παρουσίαζαν πανομοιότυπο περιεχόμενο. Η εταιρεία θεώρησε ότι πρόκειται για συντονισμένη εκστρατεία με σκοπό την παρακώλυση των δραστηριοτήτων της και ζήτησε από τους αιτούντες να επιβεβαιώσουν την ταυτότητά τους. Όταν εκείνοι αρνήθηκαν ή δεν απάντησαν, η εταιρεία απέρριψε τις αιτήσεις ως άκυρες. Ο Ιρλανδός Επίτροπος Περιβαλλοντικών Πληροφοριών αρχικά έκρινε ότι η απόρριψη ήταν μη νόμιμη, οδηγώντας τη διαφορά ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

Απόφαση

Το Δικαστήριο, εξετάζοντας τις διατάξεις του Διεθνούς Δικαίου, δηλαδή της Σύμβασης του Aarhus καθώς και της Οδηγίας και συγκεκριμένα τις αιτιολογικές σκέψεις 8 και 15 της Οδηγίας και τα άρθρα 1, 2, 3, 4 και 6 κατέληξε στα εξής συμπεράσματα:

Η Οδηγία δεν προβλέπει ρητή απαγόρευση ανωνυμίας και δεν επιβάλλει ρητά στους αιτούντες την υποχρέωση να αποκαλύπτουν την ταυτότητά τους, καθώς ορίζει ότι η πρόσβαση παρέχεται «σε κάθε αιτούντα» χωρίς αυτός να οφείλει να αποδείξει έννομο συμφέρον. Παρά την ανωτέρω διαπίστωση, το Δικαστήριο έκρινε ότι η Οδηγία δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν εθνικούς κανόνες που απαιτούν την προηγούμενη ταυτοποίηση του αιτούντος.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε [\[6\]](#) ότι η Οδηγία δεν αποκλείει εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά το έγκυρο μιας αίτησης παροχής περιβαλλοντικών πληροφοριών από τη γνωστοποίηση του πραγματικού ονόματος και της διεύθυνσης του αιτούντος, υπό την προϋπόθεση ότι η απαίτηση αυτή είναι αναγκαία για την ορθή διαχείριση της αίτησης και δεν χρησιμοποιείται για να παρεμποδίσει το δικαίωμα πρόσβασης στην πληροφόρηση.

Έτσι, το Δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι τα κράτη μέλη μπορούν, σύμφωνα με τις αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας [\[7\]](#), να απαιτούν προηγούμενη ταυτοποίηση όταν μια τέτοια απαίτηση δικαιολογείται για να διασφαλιστεί η ορθή λειτουργία της διαδικασίας. Συνεπώς, οι εθνικοί κανόνες, όπως αυτοί που αποτελούν αντικείμενο της κύριας δίκης, οι οποίοι απαιτούν από τον αιτούντα να δηλώσει το πραγματικό του όνομα και την τρέχουσα φυσική του διεύθυνση, είναι συμβατοί με την οδηγία, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω κανόνες δεν είναι λιγότερο ευνοϊκοί από εκείνους που διέπουν παρόμοιες καταστάσεις που υπόκεινται στο εσωτερικό δίκαιο (αρχή της ισοδυναμίας) και δεν καθιστούν υπερβολικά δύσκολη την πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες (αρχή της αποτελεσματικότητας) [\[8\]](#)

Θέμα: Σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών

Απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Φεβρουαρίου 2026 [\[9\]](#) στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-364/24 και C-393/24

(Προδικαστική παραπομπή – Περιβάλλον – Σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ) – Μέτρα για την πρόληψη της ακούσιας παρουσίας ΓΤΟ στο περιβάλλον – Οδηγία 2001/18/ΕΚ – Άρθρο 26γ, παράγραφοι 1 και 3 – Κανονισμός (ΕΚ) 1829/2003 – Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2016/321 – Απαγόρευση της καλλιέργειας γενετικώς τροποποιημένου αραβοσίτου MON 810 στην Ιταλία – Κύρος – Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Άρθρα 34 και 114 ΣΛΕΕ – Αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων – Επιχειρηματική ελευθερία – Άρθρα 16 και 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης » Απόφαση C-364/24 – Fidenato)

Αντικείμενο της διαφοράς

Η υπόθεση αφορά αίτηση προδικαστικής αποφάσης που υπέβαλε το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας στην Ιταλία) και το Tribunale di Udine σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της περιβαλλοντικής προστασίας και, ειδικότερα τη ρύθμιση δραστηριοτήτων για την ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών που ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Το κύριο ζήτημα που τέθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου ήταν η έκταση της διακριτικής ευχέρειας των κρατών μελών να λαμβάνουν μέτρα προστασίας, καθώς και τα όρια που θέτει το δίκαιο της Ένωσης ως προς την επιβολή περιορισμών σε ιδιώτες.

Ιστορικό

Η διαφορά ανέκυψε στο πλαίσιο εθνικής διαδικασίας κατά την οποία ένας ιδιώτης αμφισβήτησε τη νομιμότητα των εθνικών μέτρων που περιόριζαν συγκεκριμένη δραστηριότητα για λόγους περιβαλλοντικής προστασίας. Συγκεκριμένα, ο Giorgio Fidenato, ιδιοκτήτης της γεωργικής επιχειρήσεως In Trois, με έδρα την Arba η οποία βρίσκεται στην επαρχία Pordenone της Ιταλίας, άρχισε να καλλιεργεί, κατά το έτος σποράς 2021, φυτάρια Γενετικά Τροποποιημένου (ΓΤ) αραβοσίτου MON 810.

Στις 8 Σεπτεμβρίου 2021 διενεργήθηκε έλεγχος με σκοπό τον εντοπισμό Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών στα εδάφη κυριότητας του G. Fidenato. Κατά τον εν λόγω έλεγχο, ο G. Fidenato δήλωσε ότι είχε προβεί σε σπορά ΓΤ αραβοσίτου για αποκλειστικώς ερευνητικώς σκοπούς και ότι η συγκεκριμένη πρακτική θα συνεχιζόταν «μέχρις ότου το ζήτημα της νομιμότητας της σχετικής Οδηγίας τεθεί υπό την κρίση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί του ζητήματος

Τα εθνικά δικαστήρια υπέβαλαν προδικαστικά ερωτήματα προκειμένου να διευκρινιστεί αν τα μέτρα αυτά συνάδουν με το ενωσιακό δίκαιο, ιδίως υπό το πρίσμα των αρχών της αναλογικότητας και της αποτελεσματικότητας.

Απόφαση

Το Δικαστήριο έκρινε την υπόθεση αυτή με βάση το Διεθνές και Ενωσιακό Δίκαιο. Συγκεκριμένα ελήφθησαν υπόψη:

- η Απόφαση 94/800/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994 (σχετικά με την εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σύναψη των συμφωνιών που απέρρευσαν από τις πολυμερείς διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης (1986-1994), καθ' όσον αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της), με την οποία εγκρίθηκε η Συμφωνία για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), η οποία υπεγράφη στις 15 Απριλίου 1994 στο Μαρακές, καθώς και οι συμφωνίες που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα της εν λόγω Συμφωνίας^[10].
- οι Οδηγίες ^[11] ^[12], για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον και ειδικότερα τα άρθρα 1, 4, 22, 23, 26β, 26γ και 33,
- η Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής ^[13], και
- ο Κανονισμός για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και ζωοτροφές^[14]

Το Δικαστήριο κατέληξε ότι η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί θεμελιώδη στόχο της Ένωσης, ο οποίος μπορεί να δικαιολογεί περιορισμούς σε οικονομικές δραστηριότητες. Τα κράτη μέλη διαθέτουν περιθώριο εκτίμησης κατά τη λήψη μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούν το δίκαιο της Ένωσης. Τα μέτρα αυτά πρέπει να είναι κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Ωστόσο, οι περιορισμοί αυτοί πρέπει να εφαρμόζονται κατά τρόπο που να διασφαλίζει τη νομική ασφάλεια και τα δικαιώματα των ιδιωτών.

Η απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις προαναφερόμενες συνεκδικασθείσες υποθέσεις αφορά το κατά πόσον το ενωσιακό δίκαιο επιτρέπει στα κράτη μέλη να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την καλλιέργεια γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών, όπως ο αραβόσιτος MON 810, και υπό ποιες προϋποθέσεις τέτοια μέτρα είναι συμβατά με τις θεμελιώδεις ελευθερίες και δικαιώματα της Ένωσης.

Το Δικαστήριο^[15] έκρινε ότι το ισχύον ενωσιακό πλαίσιο παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αποκλείουν ή να περιορίζουν την καλλιέργεια εγκεκριμένων ΓΤΟ στο έδαφός τους. Η εν λόγω νομοθεσία έχει ως σκοπό να διασφαλίσει την προστασία της υγείας και του περιβάλλοντος, καθώς και των συμφερόντων των καταναλωτών, εξασφαλίζοντας παράλληλα την αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η δυνατότητα αυτή συνιστά έκφραση ευρείας διακριτικής ευχέρειας των κρατών μελών, η οποία αναγνωρίζεται ρητά από το άρθρο

26γ των ανωτέρω αναφερόμενων Οδηγιών. Ωστόσο, η ευχέρεια αυτή δεν είναι απεριόριστη διότι τα εθνικά μέτρα πρέπει να είναι κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, αναγκαία και αναλογικά, καθώς και να εφαρμόζονται με συνεπή και μη διακριτό τρόπο.

Επιπλέον, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι τέτοιοι περιορισμοί δεν αντίκεινται κατ' αρχήν στις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων των άρθρων 34 επ. ΣΛΕΕ[16], εφόσον δικαιολογούνται από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, όπως η προστασία του περιβάλλοντος, και δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο. Παράλληλα, έκρινε ότι η επιχειρηματική ελευθερία και η αρχή της ίσης μεταχείρισης, όπως κατοχυρώνονται στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, μπορούν να υποστούν περιορισμούς, υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί προβλέπονται από τον νόμο, σέβονται τον πυρήνα των δικαιωμάτων αυτών και είναι αναλογικοί.

Τέλος, το Δικαστήριο δεν διαπίστωσε λόγους ακυρότητας ούτε των σχετικών διατάξεων της Οδηγίας ούτε της εκτελεστικής απόφασης της Επιτροπής, επιβεβαιώνοντας ότι το ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο για τους ΓΤΟ είναι συμβατό με τις Συνθήκες και τον Χάρτη. Συνεπώς, τα κράτη μέλη μπορούν νομίμως να επιβάλλουν απαγορεύσεις καλλιέργειας, όπως αυτή που εφαρμόστηκε στην Ιταλία και αμφισβητήθηκε από τον Giorgio Fidenato, υπό την επιφύλαξη του ελέγχου αναλογικότητας από τα εθνικά δικαστήρια[17].

Θέμα : Διατήρηση των άγριων πτηνών

Απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Φεβρουαρίου 2026 στην υπόθεση C 131/24[18]

Προδικαστική απόφαση – Περιβάλλον – Διατήρηση των άγριων πτηνών – Οδηγία 2009/147/ΕΚ – Απαγόρευση της εκ προθέσεως ενόχλησης των πτηνών – Άρθρο 5(δ) – Προτεινόμενο έργο κατασκευής δρόμου που ενδέχεται να διαταράξει ορισμένα δείγματα ορισμένων ειδών – Μέτρα για την πρόληψη και τον μετριασμό των διαταραχών – Αποδείξεις της αποτελεσματικότητας των εν λόγω μέτρων – Αιτιολογημένη εκτίμηση από πραγματογνώμονα διορισμένο από το δικαστήριο

Αντικείμενο της διαφοράς

Η διαφορά αφορά αίτηση προδικαστικής αποφάσης που υπέβαλε αυστριακό δικαστήριο σχετικά με την ερμηνεία της Οδηγίας [19] περί διατήρησης των αγρίων πτηνών. Η υπόθεση ξεκίνησε ενώπιον του αυστριακού δικαστηρίου Bundesverwaltungsgericht. Προσφεύγοντες ήταν περιβαλλοντικές οργανώσεις ("VIRUS", πρωτοβουλίες πολιτών κ.ά.), καθ' ών ήταν οι διοικητικές αρχές της Κάτω Αυστρίας ενώ συμμετείχαν, μεταξύ άλλων, η εταιρεία αυτοκινητοδρόμων ASFINAG και διάφοροι τοπικοί φορείς.

Ιστορικό

Το ομόσπονδο κρατίδιο της Κάτω Αυστρίας ζήτησε το 2014 άδεια για την κατασκευή ενός οδικού έργου «Sprange Wörth» μήκους 1,69 χλμ., με δύο λωρίδες ανά κατεύθυνση, το οποίο θα συνδεόταν με τον αυτοκινητόδρομο S34 σε περιοχή νότια του St. Pölten. Μετά από την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, το έργο εγκρίθηκε το 2019. Κατά της εγκριτικής απόφασης, οι ανωτέρω περιβαλλοντικές οργανώσεις προσέφυγαν στο Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο της Αυστρίας. Υποστήριξαν ότι το έργο υλοποιείται εντός βιοτόπου όπου φωλιάζουν διάφορα είδη πτηνών, όπως η σιταρήθρα, η πεδινή πέρδικα και το ορτύκι, ενώ ο θόρυβος από την αναμενόμενη κυκλοφορία (περίπου 12.000 οχήματα ημερησίως) θα

επηρεάσει αρνητικά και άλλα είδη, όπως η μεσοτσικλιτάρα. Το Bundesverwaltungsgericht υπέβαλε προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο σχετικά με την ερμηνεία του επίπεδου προστασίας που απαιτείται αλλά και ποιο είναι εκείνο το αποδεικτικό κριτήριο για την αποτελεσματικότητα των μέτρων.

Απόφαση

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η απαγόρευση του άρθρου 5 της σχετικής Οδηγίας [20] δεν καλύπτει κάθε πιθανή όχληση, αλλά μόνο εκείνη που είναι σημαντική σε σχέση με τους σκοπούς της Οδηγίας όπως ορίζει το άρθρο 2 αυτής.

Εάν τα μέτρα είναι έγκαιρα, κατάλληλα, επαρκή και αποτελεσματικά, και αποτρέπουν πραγματικά κάθε αρνητική συνέπεια για τους στόχους προστασίας, τότε είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι δεν υφίσταται «σκόπιμη ενόχληση» και, κατά συνέπεια, δεν συντρέχει παράβαση της Οδηγίας. Η εκτίμηση δεν γίνεται αποκλειστικά σε επίπεδο μεμονωμένων πτηνών, αλλά σε σχέση με τη διατήρηση των πληθυσμών των ειδών. Άρα, υιοθετείται μια πιο λειτουργική/οικολογική προσέγγιση. Το Δικαστήριο δέχθηκε ότι τα μέτρα αυτά μπορούν να ληφθούν υπόψη ήδη στο στάδιο της εκτίμησης του έργου. Εφόσον είναι τα κατάλληλα, μπορούν να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι δεν υφίσταται απαγορευμένη όχληση.

Το Δικαστήριο απέρριψε ένα υπερβολικά αυστηρό κριτήριο απόδειξης. Υπογράμμισε ότι «πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αποτελεσματικότητα των μέτρων που αποσκοπούν στην αποτροπή οποιασδήποτε ενόχλησης η οποία έχει σημαντικές συνέπειες στα είδη αγρίων πτηνών, κατά την έννοια του άρθρου 5, (δ) της οδηγίας για τα πτηνά, μπορεί να αποδεικνύεται με αιτιολογημένη αξιολόγηση δικαστικού πραγματογνώμονα, υπό την προϋπόθεση ότι η αξιολόγηση αυτή στηρίζεται στα πλέον αξιόπιστα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα και στα πλέον πρόσφατα αποτελέσματα της διεθνούς έρευνας». Η απόφαση διαπίστωσε ότι «σκόπιμη όχληση» υπάρχει μόνο όταν η επίδραση είναι ουσιώδης για τη διατήρηση του είδους. Τα μέτρα πρόληψης/μετριασμού μπορούν να αποκλείσουν την ύπαρξη παράβασης. Το απαιτούμενο αποδεικτικό επίπεδο είναι επιστημονικά τεκμηριωμένη εκτίμηση, όχι απόλυτη βεβαιότητα.

Το Δικαστήριο κατέληξε ότι «η αρχή της αποτελεσματικότητας συνεπάγεται ότι η απόδειξη ότι μια τέτοια ενόχληση έχει σημαντικές συνέπειες στους σκοπούς της οδηγίας δεν πρέπει να καθίσταται υπερβολικά δυσχερής. Το ίδιο ισχύει και για την απόδειξη ότι η ενόχληση δεν έχει σημαντικές συνέπειες στους σκοπούς της εν λόγω οδηγίας». Πρόκειται για σημαντική απόφαση που εξισορροπεί την περιβαλλοντική προστασία με την υλοποίηση έργων υποδομής.

Θέμα : Εφαρμογή της νομοθεσίας περί οικοτόπων

Απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Μαρτίου 2026 στην υπόθεση C-613/24[21]

«Παράλειψη κράτους μέλους – Άρθρο 260(2) ΣΛΕΕ – Απόφαση του Δικαστηρίου που διαπιστώνει παράλειψη – Περιβάλλον – Οδηγία 92/43/ΕΟΚ – Άγρια πανίδα και χλωρίδα – Διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας – Άρθρο 4(4) – Παραρτήματα I και II – Τόποι κοινοτικής σημασίας – Ειδικές ζώνες διατήρησης – Παράλειψη χαρακτηρισμού – Άρθρο 6(1) – Αναγκαία μέτρα διατήρησης – Παράλειψη θέσπισης – Παράλειψη εκτέλεσης της απόφασης του Δικαστηρίου – Χρηματικές κυρώσεις – Εφάπαξ καταβολή – Πρόστιμο»

Αντικείμενο της διαφοράς

Πρόκειται για προσφυγή λόγω μη εκτέλεσης προηγούμενης απόφασης κατ' άρθρο 260(2) ΣΛΕΕ, ασκηθείσα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.

Η διαφορά εντάσσεται στο πλαίσιο της παρακολούθησης συμμόρφωσης κράτους μέλους με το δεδικασμένο του Δικαστηρίου, και ειδικότερα αφορά τη μη πλήρη εκτέλεση της απόφασης στην υπόθεση C-290/18[22] Επιτροπή κατά Πορτογαλίας.

Το αντικείμενο της παράβασης συνίσταται στη μη τήρηση υποχρεώσεων που απορρέουν από την Οδηγία[23], για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας ιδίως της υποχρέωσης χαρακτηρισμού τόπων κοινοτικής σημασίας ως ειδικών ζωνών διατήρησης και της θέσπισης αναγκαίων μέτρων διατήρησης.

Η Επιτροπή ζήτησε τη διαπίστωση της μη συμμόρφωσης και την επιβολή τόσο κατ' αποκοπήν ποσού όσο και χρηματικής ποινής.

Ιστορικό

Με την απόφαση στην υπόθεση C-290/18, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η Πορτογαλία παρέβη τις υποχρεώσεις της δυνάμει της Οδηγίας[24] για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας καθόσον δεν προέβη εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας στον χαρακτηρισμό 61 τόπων ως τόπων κοινοτικής σημασίας αλλά ούτε καθόρισε τα αναγκαία μέτρα διατήρησης. Η Επιτροπή εκτίμησε ότι η συμμόρφωση του κράτους μέλους ήταν μερική και ελλιπής, εξακολουθούσαν να υφίστανται παραλείψεις τόσο ως προς τον πλήρη χαρακτηρισμό όσο και ως προς την ουσιαστική κανονιστική προστασία των περιοχών. Κατόπιν τούτου, άσκησε νέα προσφυγή ζητώντας την επιβολή χρηματικών κυρώσεων, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου περί διττής κύρωσης.

Απόφαση

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η Πορτογαλία δεν έλαβε όλα τα αναγκαία μέτρα εκτέλεσης της απόφασης C-290/18 και κατά συνέπεια, στοιχειοθετείται παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει από το άρθρο 260 (1) ΣΛΕΕ. Κρίσιμος χρόνος ελέγχου είναι ο χρόνος λήξης της προθεσμίας που τάσσεται με την αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής.

Το Δικαστήριο, ασκώντας την ευχέρεια που του παρέχει το άρθρο 260 (2) ΣΛΕΕ, επέβαλλε κατ' αποκοπήν ποσό 10.000.000 € και περιοδική χρηματική ποινή 41.250 € ημερησίως έως την πλήρη συμμόρφωση.

*Με την επιμέλεια της Νέλλης Παλαιολόγου
Νομικού για το περιβάλλον*

[1] Η επιλογή είναι ενδεικτική :

<https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/affair?lang=el&matiere=ENVI&affstate=CLOTPUB>

[2] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:62024CJ0129>

[3] Οδηγία 2003/4/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2003, για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και την κατάργηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2003 L 41, σ. 26).

[4] Συγκεκριμένα το Άρθρο 2(5), άρθρο 3(1), άρθρο 3(5)(γ), άρθρο 4(1)(β) και άρθρο 6(1) της οδηγίας 2003/4/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2003, για την

πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και την κατάργηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2003 L 41, σ. 26), ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα της Σύμβασης για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε περιβαλλοντικά θέματα, η οποία υπογράφηκε στο Aarhus στις 25 Ιουνίου 1998 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2005/370/ΕΚ του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 2005 (ΕΕ 2005 L 124, σ. 1· στο εξής: Σύμβαση του Aarhus).

[5] <https://www.coillte.ie/about-us/our-story/>

[6] Σημείο 38 της Απόφασης ΔΕΕ «Ως εκ τούτου, ελλείπει διάταξης του δικαίου της Ένωσης που να καθορίζει ακριβέστερα τις πρακτικές ρυθμίσεις πρόσβασης στις περιβαλλοντικές πληροφορίες, εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίσουν, στις αντίστοιχες έννομες τάξεις τους, ρυθμίσεις που να διασφαλίζουν ότι οι αιτήσεις πρόσβασης στις περιβαλλοντικές πληροφορίες υποβάλλονται πράγματι από φυσικά και νομικά πρόσωπα και δεν συνιστούν αιτήσεις όπως αυτές που μνημονεύονται στη σκέψη 37 της παρούσας απόφασης. Πάντως, οι εν λόγω ρυθμίσεις δεν πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκές από εκείνες οι οποίες διέπουν παρόμοιες καταστάσεις που υπόκεινται στο εσωτερικό δίκαιο (αρχή της ισοδυναμίας) ούτε να καθιστούν πρακτικά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει η έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (πρβλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, *East Sussex County Council*, C-71/14, EU:C:2015:656, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).»

[7] <https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&text=&docid=83902&pageIndex=0&doclang=EL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=5627>

[8] Σημείο 44 της Απόφασης ΔΕΕ «Λαμβανομένων υπόψη όλων των προεκτεθέντων λόγων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο όρος «αιτών», κατά το άρθρο 2, σημείο 5, της Οδηγίας 2003/4, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της Σύμβασης του Aarhus, έχει την έννοια ότι δεν απαιτεί την ταυτοποίηση ενός φυσικού ή νομικού προσώπου με το πραγματικό του όνομα και/ή την τρέχουσα πραγματική του διεύθυνση, αλλά δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία επιβάλλει τέτοια ταυτοποίηση του αιτούντος, τηρουμένων των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας.»

[9] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:62024CJ0364>

[10] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:31994D0800>

[11] Οδηγία 2001/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Μαρτίου 2001 για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον και την κατάργηση της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

[12] Οδηγία (ΕΕ) 2015/412 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2015 για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/18/ΕΚ όσον αφορά τη δυνατότητα που παρέχεται στα κράτη μέλη να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ) στην επικράτειά τους.

[13] Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2016/321 της Επιτροπής της 3ης Μαρτίου 2016 για την αναπροσαρμογή του γεωγραφικού πεδίου της έγκρισης για την καλλιέργεια γενετικώς τροποποιημένου αραβοσίτου (*Zea mays* L.) MON 810 (MON-ØØ8).

[14] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1829/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2003 για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και ζωοτροφές.

[15] https://curia.europa.eu/site/upload/docs/application/pdf/2026-03/monthly_case-law_digest_en-february_2026.pdf

[16] <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/treaty-on-the-functioning-of-the-european-union.html>

[17] <https://daily.nb.org/epikairotita/organa-europaikis-enosis/bloko-sta-metallagmena-apo-to-evropaiko-dikastirio-to-dikaioma-ton-kraton-na-lene-ochi-stin-kalliergeia-gmo/>

[18] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:62024CC0131>

[19] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0147>

[20] Idem 19 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0147>

[21] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/HTML/?uri=CELEX:62024CJ0613>

[22] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/HTML/?uri=CELEX:62018CJ0290>

[23] <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992L0043:20070101:EL:PDF>

[24] Idem footnote 17.